

MAI ENRERA

REVISTA D'ACTIVITATS DE MUNTANYA
ESPORT I CULTURA

LAC LOUISE

NÚMERO: 454
ANY 2010
PREU: 2,40 €

CLUB
EXCURSIONISTA
DE GRÀCIA

s u m a r i

3	Editorial	Francesc Sanahuja i Toledano
4	"The Alpine Club of Canada"	Emili de Tomàs i Oriol
6	Del Matagalls a Montserrat	Josep Mas
10	<i>L'Escursionista, 1919</i> una poesia de Pere Quart	Carles Albesa i Riba
14	Tres escalades clàssiques a Sant Llorenç del Munt i l'Obac	Albert i Òscar Masó Garcia
19	Antoni Moreno Zambrana	Maria Dolors Làzaro i Palau
20	Els germans Estorach una nissaga d'escaladors	Martí Santamaria
23	Les nostres esglésies romàniques de planta circular	Josep Arisa i Molas
28	Soci 8378, impressions d'un soci del CEG d'un país sense muntanyes...	Tom Anthonis
32	El parlar de Cerdanya	Manel Figuera i Abadal

**CLUB
EXCURSIONISTA
DE GRÀCIA**

Creu de Sant Jordi 1992

Medalla d'Honor de Barcelona 2004

Direcció:

Maria Dolors Làzaro i Palau

Coordinació:

Francesc Esquerda i Alsina

Consell de redacció:

Aurora Vila i Guàrdia
Joan Cervera i Batariu
Francesc Sanahuja i Toledano

Dipòsit Legal: B-24653-83

Edita:

Club Excursionista de Gràcia
Passatge Mulet, 4 Torre
08006 Barcelona
Tel. 93 237 86 59 - Fax 93 237 31 48
A/e: cegracia@cegracia.cat
www.cegracia.cat

Impressió:

Winihard Gràfics S.L.
Pol. Ind. Mojà
Av. del Prat, 7 - 08180 Mojà
Tel. 93 830 09 03 - Fax 93 820 76 01

FUNDAT EL 1922

Amb la col·laboració de:

Adherit a:

Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Federació Espanyola de Càmping i Caravana
Grup Alta Muntanya Espanyol
Federació Catalana d'Espeleologia
Federació Catalana d'Entitats Corals
Federació Catalana d'Esports d'Hivern
Membre fundador de la Federació Internacional de Càmping i Caravana
Representant a Catalunya del Càmping Club de França

TRES ESCALADES CLÀSSIQUES A SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC

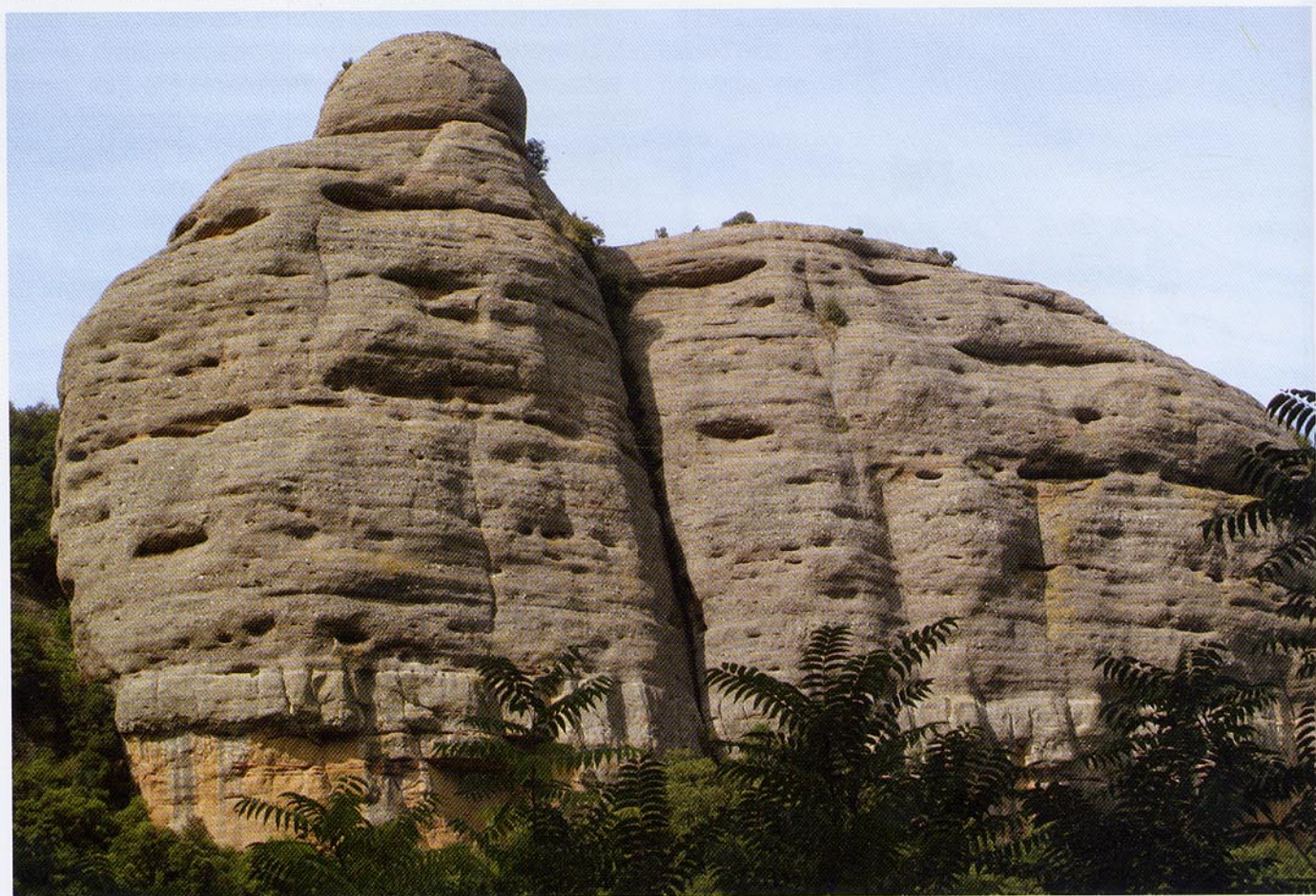
Albert i Òscar Masó Garcia

Escaladors de Sabadell. Socis de la UES, CET i CE Castellar del Vallès

Ens plau acollir a les pàgines del Mai Enrera els germans Albert i Òscar Masó i Garcia, escaladors de Sabadell —com ells mateixos es defineixen—, amb els quals m'uneix una curta però sincera amistat, alhora, que sento admiració per la seva forma d'entendre el veritable sentit de la nostra escalada clàssica, tal com he tingut la sort de constatar malgrat la diferència generacional que ens separa.

Joan Cervera i Batariu

La Falconera de Sant Llorenç del Munt. Foto: Conxita Garcia Pérez.

L'arrodonida i característica roca de la Falconera ofereix una de les millors parets per escalar al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, tant per la còmoda aproximació a les vies com per l'alçada i qualitat del rocam i les assegurances. Aquest sector ofereix una gran varietat d'itineraris de més de cent metres de recorregut: vies ben equipades en lliure i artificial, vies exposades en lliure i vies d'artificial laboriós i extrem, moltes d'elles obertes per escaladors de Sabadell i Terrassa. Dins del repertori de la Falconera hem volgut proposar tres de les vies més clàssiques del massís, bastant protegides i amb molt ambient. Aquestes són: la Terra i Mar (TIM), una xemeneia de llibre, la via Estenalles, on abunda l'artificial acrobàtic, i la Rapsòdia en Blues, on destaca l'escalada lliure exceptuant el primer llarg. Totes tres representen tres èpoques diferents de la història de l'escalada a casa nostra i a més foren les tres primeres vies que s'obriren en aquesta paret.

Breu síntesi històrica de les vies ressenyades

Els orígens de l'escalada al massís

La muntanya de Sant Llorenç del Munt i l'Obac ha estat un dels bressols de l'escalada a Catalunya. A la fi del segle XIX es té constància d'agosarades ascensions a diverses agulles i pels volts dels anys vint del segle XX es va emprendre una exhaustiva campanya de "primeres" per conquerir totes les roques i més tard les seves línies més evidents. Tot i aquesta prematura activitat, la llisora de la paret de la Falconera i els seus desploms no varen atraure els escaladors, ja que en aquella època no existien les expansions i només es podia pitonar fissures evidents, que en aquest cas no existien.

La TIM, primera via a la Falconera

Malgrat l'escàs interès que oferia aquesta paret, en el tardà any 1957 una colla de la prolífica i potent TIM de Sabadell va escometre la xemeneia que divideix en dos la Falconera, inaugurant aquest sector amb la famosa via TIM. Va resultar ser l'encastament més llarg de tot el massís, obert amb material d'època (cordes de cànem i espardenyes).

S'obre la via més espectacular: l'Estenalles

Deixant de banda la pregonera xemeneia TIM, la Falconera no va donar cap opció més fins que el canvi d'època amb l'aparició del revolucionari i polèmic burí va permetre que una cordada del Centre Excursionista de Terrassa (CET) pogués obrir l'any 1970 la segona via i ensem amb la més espectacular de la zona, que batejaren com a via Estenalles. S'enfrontaren als desploms més acusats amb un ús tan restrictiu del burí que aquesta escalada es va arribar a mitificar davant l'alta exposició del tercer llarg. El mite va minvar amb accions posteriors, en les quals es varen afegir més assegurances, fins que va esdevenir una de les vies més clàssiques, repetides i fins i tot conegudes més enllà de l'àmbit local. Una bona mostra n'és l'aparició d'aquest itinerari en diverses guies d'escalada a Catalunya.

La Rapsòdia en Blues enceta una nova època

De nou hagueren de transcórrer un grapat d'anys per inaugurar el tercer itinerari a la Falconera, i aquest fou fet per escaladors de la Unió Excursionista de Sabadell (UES) l'any 1984. La nova via presagiava el gran canvi mental i de materials que s'estava produint en el món de l'escalada mundial, amb l'aparició de l'escalada lliure importada d'Amèrica, tot i no formar-ne part encara de forma conscient. Batejada com a Rapsòdia en Blues, els seus gairebé quatre llargs en lliure varen ser el detonant de l'aparició de noves vies d'escalada lliure a la Falconera en els següents mesos (La que Faltava, Hèrnia Discal...). Poc més tard s'obriren molts itineraris d'artificial extrem, però això ja és una altra història.

Orientació i època de l'any

La Falconera es troba enclotada al torrent d'Estenalles i orientada a l'est, de forma que es pot escalar a l'ombra durant les llargues tardes d'estiu o bé al sol durant els matins d'hivern, sempre que no hi arribi la boira gebradora del pla del Bages.

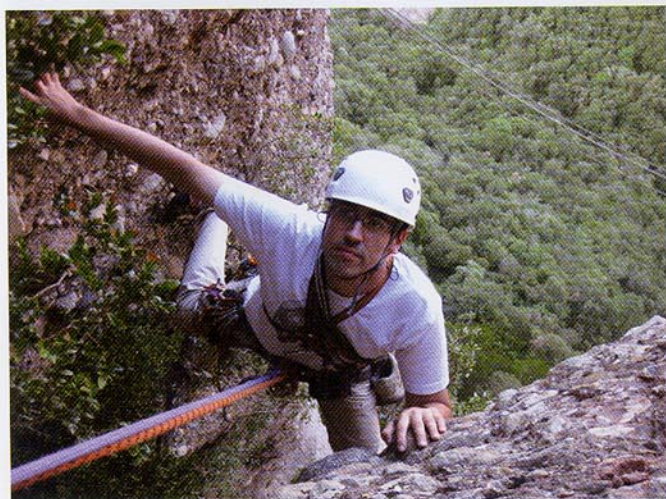
Qualitat de la roca i de les assegurances

La roca del massís és conglomerada, com la de Montserrat, encara que sovint menys compacta, i això exigeix més atenció i verificació de les preses en afrontar les escalades. No obstant això, les tres vies que es proposen en aquest article són de les més clàssiques i repetides del massís, i per tant la roca es troba en condicions acceptables.

Com a tònica general, el primer llarg de corda de les vies de la Falconera gaudeix d'una roca excel·lent, i a la resta de llargs el conglomerat és més argilós, o sigui no tan compacte, però sovint ofereix preses anatòmiques i sòlides que fan gaudir de l'ascensió.

Les tres vies varen ser reequipades a mitjan anys noranta amb ancoratges d'anella de M10, substituint les expansions més precàries i respectant l'equipament que hi havia.

Xemeneia TIM: Òscar Masó arribant a la R2. Al darrere, la tirolina de la Integral Flipping. Foto: Albert Masó García.

Regulació de l'escalada a Sant Llorenç del Munt i l'Obac

En aquest Parc Natural existeix una normativa que regula la pràctica de l'escalada, arran d'un acord signat entre l'ens gestor del parc (Diputació de Barcelona) i la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC). L'acord autoritza l'escalada a la Falconera durant tot l'any, però l'any 2010 hi ha hagut un esdeveniment insòlit, ja que el topònim "Falconera" ha fet honor al seu nom i una parella de falcons hi ha niat. Per aquest motiu s'ha prohibit l'escalada durant el període comprès entre el 20 d'abril i el 15 de juliol del 2010. Davant possibles repeticions d'aquest fet, i per evitar qualsevol sorpresa, es recomana consultar el web oficial d'escalada del massís, www.santllors.com, o bé trucar a l'Oficina del Parc (telèfon 93 831 83 50, feiners de 9 a 14 h).

Accés al peu de les vies

La Falconera està situada al nord del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Hi accedim a través de la carretera BV-1221, que enllaça Terrassa amb Mura.

Si provenim de Terrassa, al cap de poc de passar pel coll d'Estenalles trobarem l'aparcament a mà esquerra, que coincideix amb un pronunciat revolt que gira a mà dreta en el punt quilomètric 15,8. Continuem caminant vers el nord per un camí ample i amb lleugera pujada. Voregem per l'esquerra un turó (és la Miranda de la Falconera) i arribem al coll boscos situat entre aquest turó i el mateix de la Falconera. En aquest punt deixem el camí i seguim un corriol que baixa a mà dreta. Al final del descens hi ha un parell de trams verticals equipats

Albert Masó a l'inici de la via Estenalles. Foto: Òscar Masó García.

Via Rapsòdia en Blues: Albert Masó remuntant el segon llarg. Foto: Òscar Masó García.

amb cordes fixes en no gaire bon estat. Tanmateix, podem fer dos ràpels curts. Arribats al peu dels cingles, voregem aquests, vers l'esquerra (nord). Primerament trobarem la via Rapsòdia en Blues, després l'Estenalles i, finalment, l'inici emboscats i poc definit de la xemeneia TIM. Hi ha altres itineraris i cal estar a l'aguait de no confondre's. Total: quinze minuts des del cotxe.

Descens de la Falconera

Es pot desgrimar la via normal d'accés a la bola cim (15 m, IIIº, a l'oest) fàcilment i amb precaució per la descomposició del terreny. També es pot fer un curt ràpel vers el sud amb la instal·lació del cim (caldrà renovar-la). Llavors cal agafar un camí vers el sud que ens durà a l'aparcament.

Descripció de les vies

1- Xemeneia TIM (Terra i Mar):

110 m, Vº. D+. Reequipada amb ancoratges d'anella M10. 2 hores.

Oberta el mes de maig de 1957 pels sabadellencs Andreu Sorolla (TIM), Josep Alaix (TIM) i Josep Aspachs (CADE).

Material recomanat: Friend núm. 2, bagues per a arbusts, casc, 5 exprés.

Primer llarg. L'inici és brut de vegetació i en forma de díedre. A pocs metres hi ha un pas delicat que cal

assegurar amb un friend núm. 2 a causa de l'exposició, i amb encastament arribem a una savina gruixuda. La roca és excel·lent. Llavors es recomana flanquejar horitzontalment amb tècnica de pas de xemeneia arran del llavi de roca, i no encastar-se massa a dins la xemeneia perquè el pas és molt estret. Al començament la roca és llisa i és un xic exposada, però a mesura que avancem les preses van augmentant i el pas s'eixampla, fins a abastar l'únic ancoratge d'anella de la tirada. Llavors pugem pel fons de la canal fins a arribar més fàcilment a la incòmoda R1. 25 m IV+.

Segon llarg. Seguim pel fons de la xemeneia amb roca no tan compacta i un inici estret i delicat. Més amunt la xemeneia s'eixampla i es poden fer passos atlètics amb cornises. Hi ha diversos ancoratges d'anella i podem llaçar diversos arbusts en aquesta vertical tirada fins a arribar a la R3, en un replà situat a sota d'una balma. 20 m. IV+.

Tercer llarg. S'inicia amb el pas clau de la via. El podem fer en lliure tècnic de Vº o A0e. El pas és molt atlètic i per vèncer la balma cal elevar els peus mirant al nord fins a abastar un gruixut boix. Més amunt l'encastament s'acaba i cal passar a la placa de la dreta en un delicat pas, on cal vigilar la qualitat de la roca. Podem llaçar un altre boix. Després la placa va minvant de dificultat però és exposada i de roca poc sòlida, fins a arribar a un canaló herbós a l'esquerre que condueix a la base de la bola del cim de la Falconera. En un arbust podem fer reunió. 40 m Vº o A0e/IV+.

Quart llarg. Assolim l'aeri i privilegiat cim de la bola de la Falconera per la via normal, que podem fer sense cordes i amb precaució. 15 m IIIº.

2- Via Estenalles:

130 m, Vº, A1, A2e. MD. Reequipada amb ancoratges d'anella M10. 3-4 hores.

Acabada d'obrir el dia 5 d'abril del 1970 per Joan Camí, Jacint Gràcia i Salvador Mesalles del C. E. de Terrassa.

Material recomanat: *Friend* petit o *alien* vermell, casc, estreps, 20 exprés.

Atenció!: Actualment hi ha un niu d'abelles al primer llarg que exigeix molta precaució i sigil en passar-hi a prop. A l'esquerre hi ha una via que té un altre rusc. Recents repeticions de l'Estenalles confirmen que en els dies més freds, i a l'ombra, és quan l'activitat del niu és menor i es pot intentar l'escalada. Una altra opció és arribar a la R1 a través de la variant de la dreta, un feixuc sostre semiequipat amb burins de dif. A3e/A2/Vº, on cal dur quinze pitons i un joc d'encastadors.

Primer llarg. Tot en artificial. S'inicia a l'esquerre d'un sostre, per un díedre llis en diagonal vers l'esquerre, a la meitat del qual hi ha uns tacs que podem reforçar amb un *friend* petit o *alien* vermell. Al final del díedre hi ha el niu d'abelles dins d'una escletxa. Després vencem un fort desplom fins arribar a la R1. 25 m. III+, A1, A2e.

Segon llarg. Sortim en flanqueig aeri i fàcil a la dreta fins abastar una línia vertical d'assegurances que ens durà en artificial a la R2. Abans de la reunió hi ha dos passos molt llargs. 25m, III+, A1e.

Tercer llarg. Escometem un vertical díedre amb un pas a l'esquerre exposat, però amb bones preses, i

Xemeneia TIM: Òscar Masó a la R1. Foto: Albert Masó Garcia.

seguim les assegurances en lliure finet o artificial combinat. Al final del díedre cal flanquejar aèriament a l'esquerre fins la còmoda R3, on hi ha una placa amb el nom de la via. 20 m. V+ ó Vº/A1e.

Quart llarg. Superem un gran desplom (costa arribar a la primera assegurança). Sortim en lliure finet i escometem una panxeta de poca presa amb una crosta descomposta a la dreta que es recomana de no tocar. Després seguim rectes per terreny més tombat, però un xic exposat fins a la còmoda R4. Cal vigilar la roca. 30 m. Vº, A2e.

Cinquè llarg. Escalem un curt desplom i seguim un díedre en lliure poc equipat. Sota la bola del cim podem fer una reunió provisional o bé flanquejar uns metres fàcils a l'esquerre fins a trobar la R5. Compte amb el frec de la corda. 20 m. IVº, A2e.

Sisè llarg. Vencem la bola cimbal amb un curt pas molt difícil (no obligat), que exigeix força de dits per agafar preses petites. Després ve un tram vertical ben assegurat i al final descompost que ens duu a la instal·lació del cim, que caldria renovar. 15 m. Vº.

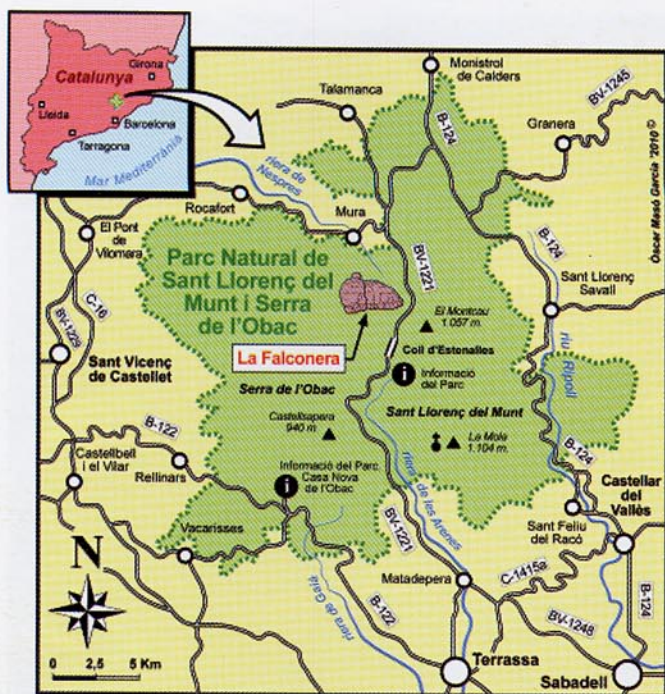
3- Via Rapsòdia en "Blues":

140 m, Vº, A2e, MD. Reequipada amb ancoratges d'anella M10. 3 hores.

Oberta l'any 1984 per Josep Torner, Pep Graells i altres companys, de la UE de Sabadell.

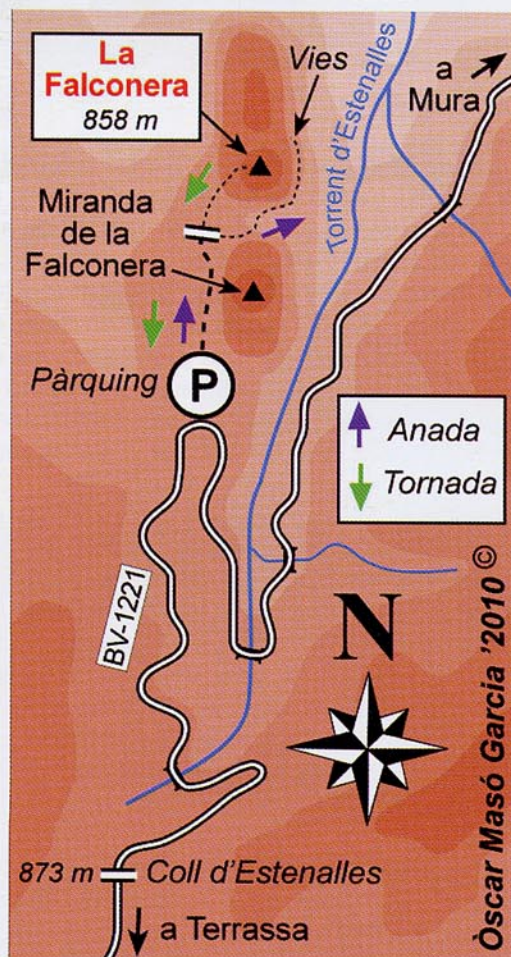
Material recomanat: Casc, estreps, 20 exprés.

Primer llarg. Comença en una plataforma vermella, des d'on es veu la línia d'assegurances en una llisa placa rematada per un curt sostret. La primera xapa és molt amunt i cal fer un xic de casteller per arribar-hi. La tirada és molt aèria, amb alguns passos llargs i un petit

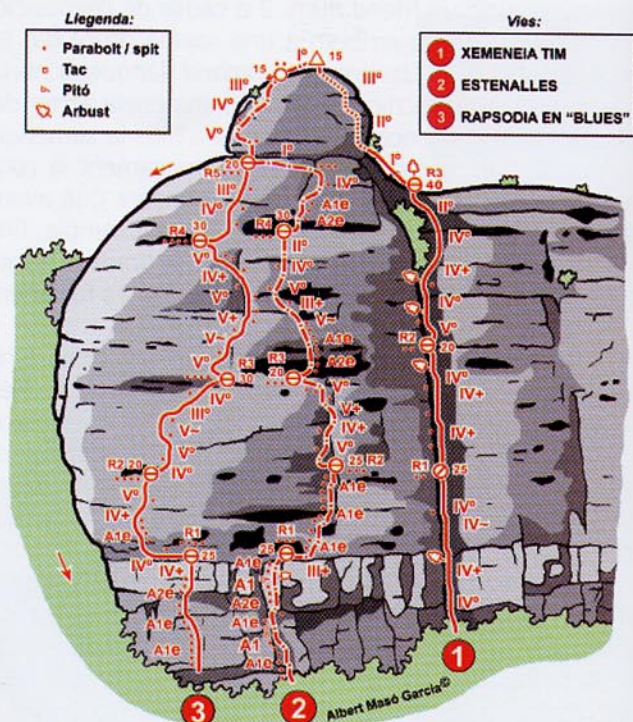
Situació de la Falconera. Autor: Òscar Masó Garcia.

Accés a les vies. Autor: Òscar Masó Garcia.

sostret que precedeix una compacta i vertical sortida en lliure fins a la còmoda R1. 25 m. IV+, A2e.

Segon llarg. Sortim en flanqueig a l'esquerra fins que esdevé una cornisa molt fina de peus, abans d'agafar una filera d'expansions que venç un fotogràfic des-

Croquis de les vies ressenyades, ordenades segons la data d'obertura. Autor: Albert Masó Garcia.

plom, amb un tram posterior vertical i en lliure fins a la còmoda R2. 20 m. V⁰, A1e.

Tercer llarg. Sortim per la dreta en una concavitat fins a la primera assegurança. A partir d'aquí ve un tram mantingut i vertical amb preses de diferents mides, fins que més amunt hem de seguir una llarga rampa en diagonal a la dreta fins a arribar a la R3, sota la gran balma del quart llarg de la via Estenalles. 30 m. V⁰.

Quart llarg. És el més bonic i impressionant de la via. Ataquem un díedre vertical equipat, amb passos obligats i d'altres que podem vèncer en A0e. Al final del díedre cal flanquejar a l'esquerra entre grosses preses i un ambient molt aeri fins a arribar a dues assegurances, a partir de les quals sortim en lliure vertical en direcció a la balma de la R4. 30 m. V+ ó V⁰/A0e.

Cinquè llarg. Sortim a la dreta de la reunió i remuntem una placa més tombada en lliure fins a la R5, situada sota la bola del cim coincidint amb la via Estenalles. 20 m. IV⁰.

Sisè llarg. Superem la bola del cim mitjançant l'últim llarg de la via Estenalles. 15 m. V⁰.

Bibliografia

Revista *Cordada* núm. 26, maig de 1957. Pàg. 17 (541).

Butlletí CET núm. 139, any 1970. Pàg. 440-441.

Butlletí UES núm. 70/71, any 1984. Pàg. 24-25.

Revista *Extrem* núm. 48, octubre 1991. Pàg. 64-65.

Llibre *El plaer de l'escalada*, Ramon Majó Lluch. La Butxaca de Muntanya, SCP. 2003. Pàg. 110-113.

Llibre *Catalunya Vertical*, Joan Jover Garcia. Cossetània Edicions. Valls, 2003. Pàgs. 73-76.

Llibre *Sant Llorenç Pam a Pam*, Josep Barberà i Suqué. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1979. Pàg. 140-142. ■